

Politična v državi SLS pavlačena.

Prejeto leta: Celo leto K 120 — pol leta K 60 — četrt leta K 30 — Iznos Jugoslavije: Celo leto K 150 — Iznos ali oznanila se za-
stavljajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju
primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino,
iznate in reklamacije. — — — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krom.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravištvu je v Mariboru, Korotka
cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti
vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldna.
Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije
so poštnine proste. — — — Telefon št. 220.

58. številka.

Maribor, dne 27. maja 1921.

Letnik XIII.

Boj za notranje ministrstvo.

Borbo policajdemokratov obznanar
jev za posest našega notranjega mi-
nistrstva v osebi g. Svetožarja Pri-
bičeviča bi rado demokratsko časopisje
spravilo iz površja nepoučene javne-
sti kar s par malenkostnimi noticami.
Naša dolžnost je, da posvetimo tudi v
ta notranji kot nasilno policajdemokra-
cije, ki je ravno v boju za notranji
portfelj prišla na boben glede zaupa-
nja v obeh regenta.

Demokratom že dolgo ni bil po go-
du kot notranji minister g. Draškovič,
ki je bil po mnenju demokratov pre-
malo nasilen napram opozicionalcem
kot strankam, pa tudi pojedincem, o-
sobito v radičevski Hrvatski in Sla-
voniji. Baš radi tega dejstva so nera-
ko vsilili g. Draškoviču bolezen, ki
bi naj postala povod ter vzrok za nje-
govo ostavko in ustoličenje g. Pri-
bičeviča na notranji portfelj. Ta ravno-
kar omenjena borba z Draškovičev
boleznijo ni bila lahka, dolgovetna in
je toliko prodrla izza kulis v javnost,
kolikor je že presedala radikalni po-
trpežljivosti in strpljivosti napram o-
poziciji. Končno so se resno trajni Pri-
bičevičevi kandidaturi za notranjega
ministra naravnost uprli radikali. Da
bi pa demokrati vendarle bolj za zav-
nost prikriti prišli vsaj po ovinkih do
notranjega ministrstva, so izrabili za
ta svoj maneuver regentovo potovanje
v Pariz in London. Ta prilika se je
zdela demokratskim spletkarjem naj-
ugodnejša, da prisilijo Draškoviča na
dopust pod pretezo regentovega
spurstva, da se lahko vsede potem
g. Svetožar na obznanski prestol no-
tranjega ministra. Za ta svoj mane-
ver so menili, da bodo pretentali tudi
regenta in so se že javno po listih hva-
liali, da bo regent pred svojim odpo-
tovanjem v inozemstvo zajedno z de-
kretom o imenovanju novega vojnega
ministra podpisal tudi onega za Pri-
bičeviča Draškovičevim namestnikom.
O ravno kar omenjenem so bili demo-
krati prepričani in je tudi Pribičevič
na dan regentovega odhoda javno fun-
giral kot namestnik notranjega mini-
stra, zanašujoč se na regentov pod-
pis tozadavnega imenovanja. No, re-
gent je odpočoval, demokratska gos-
poda je prebrskala vse kote regentove
pisarne, pač našla dekret o imenova-
nju Hadžića vojnim ministrom, pa ne
onega o imenovanju Pribičeviča Dra-
škovičevim nasledniku. To nezaupanje
regenta napram Pribičeviču je sil-
no osupnil demokrate in so nekaj ča-
sa bili kar brez sape v očigled bla-
maži. No, pa ker ni hotel regent pre-
vzeti odgovornosti za Pribičevičovo no-
tranje ministrom, je to storil v že
regentovi odsotnosti ministrijski svet,
ki je porinil začasno Pribičeviča na
Draškovičev stolec. Da se je to zares
doigralo, nam pričajo razne vesti o za-
hlevi radikalov, da zasede Draškovi-
čovo mesto Protič.

Kako so se glede Draškovičevega
namestništva po Pribičeviču dali pre-
tentati radikali od demokratov, je še
danes nejasno in še preveč zakulisno.
Vsekako pa je regent z odrekom pod-
pisa pokazal Pribičeviču, koliko da
zaupa bivšemu Tiszovemu oprodi. —
ki bi ne imel tako demokratsko šču-
karske kože, kot jo ima g. Svetožar,
bi iz regentovega očitega nezaupanja
izvajal konsekvence, seve Pribičevič
tega ne bo storil že iz maščevalnosti
nad opozicijo ne!

Gotovo je pa tudi, da so radikali
sedaj uverjeni, da je z demokratskim
zaupanjem pri regentu pri kraju in
ker že njim tudi davno preseda vlad-
no bratstvo z demokrati, bodo iz re-
gentove nezaupnice Pribičeviču izva-
jali oni konsekvence. Vesti o odreku
regentovega podpisa, o pojavi Proti-
ča na političnem obzorju diše po vla-
dni krizi, ki bo pač usodepolna za de-

Proti absolutizmu za avtonomijo.

(Kratka vsebina govora g. poslanca
dr. Josip Hohnjeca v konstituenti dne
11. t. m.)

Naša država ne izrablja potom po-
licajdemokratske vlade svoje moči na
zunaj, ampak na znotraj, kar se jasno
kaže v obznanih proti komunistom in
čebo takim strankam, ki so zgradile
ter ustvarile našo državo.

Zadnja policajdemokratsko samo-
stojna obznana za Slovenijo odpravlja
vsako sodno postopanje in izroča vso
oblast okrajnim glavarjem in policiji.
Povrh pa je še ta obznana zadela ra-
vno slovenski narod, ki niti ne zna
zakaj je postavljen pod nečuvno poli-
cijsko nadzorstvo vladne klike. Poli-
cajdemokratsko suspenzijo pravnega
reda v Sloveniji bo sodil narod in jo
je že tudi pri zadnjih občinskih volit-
vah, ki izkazujejo 60% vseh izvolje-
nih odbornikov za SLS.

Namen pod sedanjim režimom zio-
rabljene fizične državne sile bi moral
biti: vzdrževanje pravnega reda na
zunaj in na znotraj. Duša države je
ravno zajamčevanje in vršenje prava
napram pojedincu, rodbini, socialnim
zvezam in skupinam. Nikakor pa se
veda ni država edini vir pravice ter
morale, kajti absolutistično pojmovan-
je države je pagansko, katerega je v
srednjem veku obnovil Italijan Ma-
belli in v 17. stoletju pa angleški fi-
lozof Hobbes. Sicer danes nimamo ve-
absolutističnih vladarjev, pač pa pri
nas absolutno skupino, ki nastopa kot
vladarica nad maso. In radi absolu-
tističnih teženj vladne klike ni dares
namen naše države splošni blagor in
za ovoljnost, ampak politična in mate-
rična moč vladajoče klike. Sedanji
vladni skupini služijo ljudske mase le
samo kot ovce, ki si morajo pustiti o-
striči svojo volno.

Ravno proti takim pojmovanju drž-
ave je treba ugotoviti, da državna o-
blast, ki se stavi nad pravo, izpod-
puje sebi temelj, na katerem stoji. Če
se upira država samo na fizično moč
in ne na prirodno pravo, ki temelji v
volji Boga, potem deli tudi menjujočo
se usodo vseh fizičnih moči. Naravno
pravo je obmejna straža proti državni
oblasti.

Dolžnost državne oblasti je, da se
ozira predvsem na pravo famijle. In
po famijlarnem pravu določajo in vo-
dijo starši vzgojo svojih otrok; danes
pa si pri nas lasti država učni mono-
pol, ki je nasilje napram družini. Fa-
mijlija je pred državo in narava ji od-
reduje pravice, katerih država ne sme
gaziti.

Razširjena famijlija je občina, ki
se je naravnim potom razvila iz dru-
žine, je torej naravna tvorba, katere
ne sme država oropati samostojne ne-
odvisnosti, v kolikor namreč občinska
neodvisnost ne bi kratila splošnega dr-
žavnega blaga.

Kar velja o družini in občini, vel-
ja tudi za pokrajino, kateri jemlje vla-
dni ustavni načrt istinito ter dejstvo
no avtonomijo. Brez občinske in pokra-
jinske avtonomije ni in ne bo plemen-
ske, ne socialne in še manj pa gospo-
darske enakopravnosti. Centralistično
pojmovanje ustave pa ni nič drugega
nego vtelesenje ideje državnega abso-
lutizma in plemenskega hegemonizma.

Absolutizem in centralizem sta is-
tovetna in narejata vse odvisno od o-
srednje vlade in njenih organov. Cen-
tralistični absolutizem je sovražnik o-
mokrata in lahko tudi za njihovo cen-
tralistično ustavo.

G. Pribičevič pa je že najbrž u-
verjen, da pomeni v obeh regenta isto
kot svoj čas njegov kolega g. dr. Alb.
Kramer, kateremu je tudi odrekel re-
gent podpis za ministrsko imenovanje
in je danes padel od ministra izvozn-
čarja na še sicer vedno milijonsko —
premožnega žurnalista.

činske avtonomije, zatira zgodovinska
prava, naravno pravo družine prena-
ša na državne organe, katere sam po-
stavlja; on vse še tako različne dele
državne skupine podreja istim central-
nim zakonom, naj pokrajinskim raz-
meram prija ali ne.

Kake so pa posledice absolutistič-
ne centralizacije?

Izključitev najboljših državljanov
od javnega dela in vzpostavitev ljudi
na odgovorna mesta, ki so hlapeci črke
državnega zakonika — birokratizem.

Absolutistični centralizem je tudi
največji nasprotnik svobode in to de-
jstvo uvidevajo tudi še danes centrali-
stična Italija ter Francija, ki se že
spuščate na stezo decentralizacije.

Za nas Jugoslovane pa je narav-
nost monstrum reakcionarskega, ako
se hoče državo podpreti z ustavo, ki
je podobna detetu, ki že v zibelki laži
na smrti bolno.

Sedanji vladni ustavni načrt ne
kreši samo državljanske svobode, am-
pak tudi versko, ker temelji na zmoti
modernega liberalizma, da mora biti
država ateistična.

V naravnem redu bi bila skrb za
religijo stvar države, vendar je Kri-
stus ustvaril posebno organizacijo re-
ligije — Cerkev, ki je neodvisna od
vsake posvetne oblasti. Cerkev je čisto
svobodna družba in nikakor ni stvar
državne oblasti določati, katere so pra-
vice Cerkev in meje, v katerih more
izvrševati te pravice. In čisto naspro-
ten cerkveni oblasti je ravno od seda-
njega režima vsiljeni kancelparagraf,
ki ne eksistira v nobeni kulturni drž-
avi na svetu in katerega nasilje ne
bo priznala nikdar Cerkev in se mu
ne bo klonila nikoli naša duhovščina.
Katoliško ljudstvo se bo dvignilo na
obrambo Cerkev, njene svobode in nje-
nih pravic.

Iz ravnokar navedene kritike vla-
dnega načrta je jasno razvidno, da je
njegov znak absolutizem, ki je naspro-
ten modernemu pojmovanju o svobodi
in prenaša celo zakonodajno oblast na
vlado. Vendar je še čas, da krene vla-
da na pot državne konsolidacije, ako
bi poslušnila zahteve hrvatskega in
slovenskega dela jugoslovanskega na-
roda, ako odpre ušesa klicu po spo-
razumu. Le ustava sporazuma bo za-
dovoljila vsa tri plemena jugoslovans-
kega naroda, ojačila ter okrepila bi
pa tudi našo državo.

Utrdimo naše postojanke.

Boj za slovenske občine je dobo-
jevan, poročila o izidih nas zadovo-
ljujejo. Kljub napornim navalom pete-
ro združenih strank je naša SLS do-
bila v svoje roke pretežno število slo-
venskih občin — njenih trdnjav —
in s tem je pokazala silo krščansko-
socialne ideje, katere ni ubila nobe-
na laž, nobeno natolcevanje. Bilo bi
pa napačno, ako bi se po zmagi rado-
vali v sladkem brezdelju. Kakor ni-
trjujejo vojskovodje svoje postojanke
na frontah, tako bomo morali izvoje-
vane občine utrditi tudi mi proti vsa-
kemu napadu sovražnikov naše misli.

Kako naj to izvršimo in s kakimi
sredstvi? bo vpraševal radovedni čit-
atelj. Ne s španskimi vitezi, žičnimi
ovirami ter kitajskim zidovjem, mar-
več z — izobrazbo. Politična in go-
spodarska izobrazba je bila važen čit-
nitelj, ki nam je v marsikateri občini
pomagala do naravnost sijajne zma-
ge. Kjer je vladala nezavednost v zve-
zi s pomanjkljivim razumevanjem naj-
enostavnejših pojmov o dolžnostih in
pravicah državljanov, kjer je zavla-
dala brezbriznost za umstveno in go-
spodarsko izobrazbo, so zavedli na-
sprotniki naše dobro ljudstvo v svoje
taborje in ga pridobili s pomočjo so-
vraštva do naše misli. Za povzdigo
izobrazbe se nam ponuja nebroj sred-
stev: šole, knjige, predavanja, tečaji

in — časopisje. Ljudskošolska izobra-
zba tvori nekako podlago, na kateri
se bo dalo sezidati še marsikaj dobre-
ga, kar velja v prvi vrsti za naše
kmetško ljudstvo. Dobrih knjig, poseb-
no zabavnih, se je slovensko deklet,
slovenski fant že od nekdaj rad
oprijemal.

Bralna društva so ponekod prire-
jala razna predavanja, prebrštem go-
spodarskega značaja, ki so jih pa ra-
di marsikaterih ovir morali zapet o-
puščati. Ostane nam še časopisje ali
tisk. Tisk obvladuje ves svet; je mo-
derni velesila, ki obvladuje duhove
in mišljenja. Ni je stvari, ki bi tako
vplivala na naziranje ljudstva, kot
ravno časopisje. Kdo se ne spominja
ptujskega „Stajerca“?

Ta list je zavedel s svojo ogabno
in odurno pisavo marsikatega člo-
veka v nemškutarske odpadliške vr-
ste. Nihče torej ne more utajiti vpli-
va, ki ga je imel ta časopis na neza-
vedno ljudstvo. V živem spominu še
bo marsikomur tudi agitacija za ome-
njeno glasilo ptujskih nemškutarjev.
Iz vsega je bilo razvidno, da so Nem-
ci stremili za tem, da s pomočjo v
slovenščini pisanega glasila polago-
ma zadušijo narodno samozavest na-
šega ljudstva.

„Stajerca“ je položila za namušto
usodepolna vojna v grob pozabljenja,
postali smo na svoji zemlji svoji go-
spodari, njegovo zapuščino — raz-
dvojevanje slovenskega kmetškega
ljudstva — pa so prevzeli novi, se
danjim razmeram prilagojeni listi. Li-
sti naših nasprotnikov razširjajo med
ljudstvom mržnjo zoper našo SLS, ki
je vodila slovensko ljudstvo v najte-
žavnejših časih.

Proti bodočemu navalu združenih
nasprotnikov se bomo uspešno zoper-
stavili samo tedaj, ako bo naše časo-
pisje prodrlo v sleherno kmetško hi-
šo. Naši sovražniki se dobro zaveda-
jo, da je dobro razširjen tisk velika-
skega pomena. Najlepši dokaz je brez-
plačno razpošiljanje in razdeljevanje
listov, kar so si izmislile posebno t-
ste stranke, ki razpolagajo z velikimi
denarnimi sredstvi.

Razširjevanje našega časopisa bo
di prva in poglavitna naloga vsih na-
ših društev, organizacij in posamez-
nih somišljenikov. Pomisliti moramo,
da se zaganja petero sovražnih strank
v našo SLS in da bo treba odbijati
na celi črti.

Ne dvomimo, da so naša izobra-
ževalna društva v tem oziru prednja-
čila. Storila so s samim izposojeva-
njem knjig in časopisov veliko dobre-
ga. Pred vojno in za časa vojne ni
bila skrb za časopisje tako zelo po-
trebna, ker smo imeli na Slov. Stajer-
ju le malo listov in še ti so bili veči-
roma naši. Sedaj, ko izhaja v vsa-
kem gnezdu že zakotni fednik, v me-
stih pa nas naravnost obsipujejo z
dnevniki najrazličnejše baže, je tre-
ba našemu časopisju posvetiti vso
pozornost.

Naša stranka ima za svoje somi-
šljenike listov dovolj na razpolago.
Kot dnevnik izhaja glavno glasilo
SLS „Slovenec“, ki naj bi ne manj-
kal v nobenem društvu, posegal naj
bi pa po njem tudi premožnejši naš
pristaši. Razentega pa nudijo: „Stra-
ža“, „Slov. Gospodar“, „Domoljub“,
„Murska Straža“ in prekmurske „No-
vine“ našemu kmetškemu ljudstvu do-
volj političnih in gospodarskih poro-
čil, zanimivih člankov in društvenih
vesti. Delavstvu krščanskega nazira-
nja je namenjen v Ljubljani izhajajo-
či „Novi čas“, krščanskemu obrtni-
stvu pa „Jugoslovanski obrtnik“.

Na delo torej za naše časopisje
Kdor si na deželi sam ne more naro-
čiti „Slov. Gospodarja“, naj si ga na-
roči skupno s sosedom. Za liter vira
izdaš skoraj 40 K in za isti denar že
dobiš „Gospodarja“ celotnega na-
dom. Ako si vsak somišljenik naše
stranke vsaj enkrat v letu prišega na
lenkost, ki jo sicer izda za marsika-

terokrat nepotrebno pijačo, bo storil kot posameznik po svojih močeh veliko za skupno našo stvar.

Utrdimo naše postojanke! V obetrah, ki so prišle ob priliki občinskih volitev v naše roke, naj prevladuje tudi naše časopisje. Omenjati moramo, da raste število naročnikov naših listov stalno, a polagoma. Veseli nas, da prodira tudi naša misel polagoma, a sigurno.

Čakajo nas še velike borbe za ljudske pravice, predvsem za samoupravo ljudstva. V teh borbah ne smemo in ne moremo odnehati, podpirali nas bodo v tej borbi pa najboljša na ta način, ako bo imela SLS za svojim hrbtom potom mogočno razširjenega časopisja izobraženo armado sobolevnikov-pristašev.

Minule so viharne volilne borbe, radi tega vsi na delo! Prišli bodo novi boji in takrat moramo biti pripravljeni na vse. Utrdimo naše postojanke, da se ob njih razbijejo namere nasprotnikov resnične samouprave slovenskega ljudstva! Ta opomin naj upoštevajo vsi, katerim je za politični, kulturni in gospodarski napredek slovenskega kmetijskega ljudstva.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Zadnja seja konstituvante 25. t. m. je bila kancelparagrafska. Kot prvi je na tej seji govoril Pratičev pristaša Ivanič, ki se je izrazil proti ustavi. Proti kancelparagrafu so nastopili člani Jugoslov. kluba: Ratič, Barič Gostinčar, ki je govoril za svojo bodočo združevanja in Klekl. Razven govornikov iz vrst Jugoslov. kluba so se nastopili en komunist in dva demokrata. Po končani debati je prešla zbornica na glasovanje o predebatiranih členih. Proti sprejetju kancelparagrafa so glasovali: Jugoslov. klub, socialisti, komunisti, 6 radikalov in dr. Trumbič. Cicibambuli brata Deržič in Brandner sta kot pokorna demokratska podrepnika glasovala za kancelparagraf.

Radikalni so dali svojim članom glede glasovanja o kancelparagrafu prosto roko. Ko je zaznal za to radikalno taktično potezo slovenski demokratski trifolij in samostojneži, so takoj zapretili radikalom, da v zgoraj omenjenem slučaju radikalnega nastopa niso več vezani na kompromis glede ustave. Našim liberalcem in samostojnežem so vsi drugi ustavni člani postranska stvar, samo da je le pokrit z večino kancelparagrafa.

Komaj smo dobili novega novega ministra v osebi generala Hadžića, je podal ostavko minister sagraja Velizar Janković. Jankovićeva edina zasluga za povzdigo prometa je bila ta, da je zaukazal na vseli naših postajah poleg napisov v latinici tudi one v cirilici. Jankovićev ukaz o napisih v cirilici je izvedla Slovenija, a ne Hrvatska in Slavonija. G. Janković je radi te nepokorščine pozval na odgovor hrvatskega bana Tomljenovića, ki mu je pa odrekal pokorščino. Radi užaljenosti, ker se ne pokori ministru ban, je g. Janković demisioniral. No, saj g. Janković ni škoda in druge vesti znajo povedati, da je g. Velizar moral zapustiti železniški portfelj na pritisk radikalov, ker je Jankovićev položaj v radikalnem klubu postal nevzdržljiv.

ITALIJA.

Nova italijanska zbornica še ni sklicana, a so se fašisti, ki so se najbolj trudili pri volitvah, da izvojujejo zmago vladnemu bloku, razcepili na dve zaplati: republikansko in monarhistično.

V Firencah se bo vršil sestanek reških legionarjev in bo ob tej priliki nastopil kot slavnostni politični govornik G. D'Annunzio.

GORNJA SLEZIJA.

G. Lloyd George se je potegnil za Nemce in takoj je pognal nemški gospodi greben. Nemci so odposlali proti Poljakom v Gornjo Slezijo svoje prostovoljce in je prišlo že na več mestih med Nemci in Poljaki do krvavih spopadov. Poljaki so vse nemške napade odbili in so še vedno gospodje položaja. Na poljski strani stoji tudi ljudstvo zasedenih gornje-

slezijskih okrajev, ki izjavlja, da rajši uniči industrijo, kot bi jo izročilo Nemcem. Vsekako je položaj močno napet in je pričakovati spopadov med Poljaki in nemško državno brambo, ki preži na spopad s Poljaki kot izstradan volk na ovco.

Politična poročila.

p Gornja Slezija in Koroška. — Energičen nastop Poljakov v Zgornji Sleziji je dal tudi nam Jugoslovancem dokaj upanja, da rešimo Koroško vsaj do Drave. Zalibog moramo danes beležiti, da so poljsko akcijo za rešitev slezijskega vprašanja v prid in korist slovanstva zajezili, če ne črtali Angličani kljub tozadevnemu protivu — od strani Francije. Poljske čete so se že morale na angleški pritisk znatno umakniti in danes čakajo energično junaški Poljaki v negotovosti: Ali bo vrhovni svet delil Gornjo Slezijo, ali pa bo vztrajal na izidu plebiscita? — Kakor hitro se je na diktat Angležev ohladil poljski pohod v Gornjo Slezijo, so izostale tudi vse vesti, ki so nam znale sporočiti iz Pariza v dneh prodiranja Poljakov toliko upanja, da se tudi nam kot ententnim prijateljem in zaveznikom odkaže del Koroške. — Gotovo so tudi glede deljivosti Koroške posegli vmes s svojo roko Angleži, ki protežirajo v zadnjem času čisto očito Nemce. Radi angleškega diktata so tudi Avstrijci zavrli in odložili akcijo po združitvi z Nemčijo, samo, da nam Jugoslovancem izvirajo iz rok pravni vzrok zasedbe Koroške. Čudna so politična pota Angležev, ki se na eni strani postavljajo na stran Nemcev in hočejo povečati mater Germanijo; na drugi strani pa se bojijo povečane Nemčije in preprečujejo združitve Avstrije z Nemčijo na škodo prijateljske jim Jugoslavije. Edini up, ki še nam preostaja, da rešimo bratsko nam Koroško, je regentova pot na Angleško. Cesar nam doslej niso mogli izposlovati in doseči naši diplomatje, to bi nam naj naklonila regentova snubitev angleške princese.

p Seljaška internacija se snu je po poročilu „Jutra“. V to internacijo je zmetalo „Jutro“: zemljoradnike, radičevce, slovenske klerikalce in samostojneže. Vsega skupaj bi naj bilo v seljaški internaciji organiziranih 20 agrarnih strank. Tak seljaški internacijski agrarni urad se to baje osnoval v Pragi, kjer so se že tozadevno zedinili: zastopnik češke agrarne stranke Svehla, predsednik srbskih zemljoradniških zadrug Avramović in podpredsednik Radičeve stranke Predavač. Razven zgoraj omenjenih političnih struj bi se pridružile tej internaciji tudi posamezne agrarne stranke vseh držav. Kako je moglo „Jutro“ zmetati SLS, SKS in zemljoradnike v eno korito, nam je nerazumljivo, ker naši stranki kot bodoči člani seljaške internacije ni nič znanega o kaki skupni organizaciji agrarcev, kar SLS ni bila in ne bo, ker odklanja pogabonosno razredno stališče.

p Mariborska SLS spada naenkrat med demokratsko-narodno socialistični blok. „Jutro“ od četrtega gladi našo stranko kot odločno zastopnico narodnosti, dasi smo bili po mnenju mladoliberalcev še pred kratkim s socialisti ter komunisti v istem internacijskem košu. Naenkrat so začutili narodnomonopolni demokrati potrebo, da priznajo javno v svojih glasilih narodnost tudi SLS. Dobro vemo, kam pes tace moli v strahu pred mariborsko volitvijo župana. Po končani volitvi pa bomo zopet črna internacija. Demokrati smatrajo našo stranko za presneto navivno, saj vendar nismo stranka političnih verolomnih otročaje, kot n. pr. narodni socialisti.

Dnevne vesti.

d Značilna kritika. Beograđska „Politika“, ki ni „klerikalna“ in je poluradno glasilo demokratsko-radikalne vlade, kritikuje govor poslanca dr. Josip Hohnjeca (Jugoslov. klub), doslovno tako-le: „Prvič, odkar traja ustavna debata, je imel Jugoslov. klub srečo v izbiranju svojega govornika. Dr. Hohnjec, brez dvoma najboljši teoretik, ki je v imenu Jugoslov. kluba kritikoval drugi del ustave, je s polnim taktom — vedno na potrebi vi-

sini — doprinesel svoje prvovrstne in lepo stilizirane argumente. Svobodiver je posvetil vso svojo silo. Država nima pravice, da krati to svobodo in ravno odredbe te ustave omejujejo cerkev v njeni svobodi. Cerkev se ne sme ločiti od države in izkušnje so pokazale, da je v slučajih ločitve trpela država veliko bolj nego cerkev. Kancelparagraf se mora v imenu kulture in svobode izbrisati. Dr. Hohnjec nadalje ne vidi razlogov, ki bi opravičevali ločitev cerkve od šole. On zahteva svobodo privatnih šol in se protivi obveznosti obiskovanja državnih šol, ker se v pogledu duševne hrane paša s tem v suženjstvo države. Privatno verske šole so pravica našega naroda, katere mu ni potrebno odvzemati. — Tako piše „Politika“ od 24. t. m. Taboriti so pa kritikovali po svoje. No razlike med „Politiko“ in „Taborom“ so tako obsežne, da jih taboriti pač ne morejo prikriti in to nas tolaži.

d Poljski poslanik Dr. Korošcu. Nedeljo, dne 22. t. m. je prišel poljski poslanik v Jugoslovanski klub ter se zahvalil v svojem in v imenu vseh članov poljskega poslanstva Dr. Korošcu za odločen nastop, s katerim se je v konstituenti zavzel za poljske interese v Gornji Sleziji.

d Besede in fakta narodnih socialstov. V ustavno debato 24. t. m. je posegel tudi narodno socialistični poslanec Brandner, ki je izjavil, da se narodni socialisti ne boje izrabljanja cerkve v propagandne namene za klerikalizem. Državno zaščito pred klerikalci zahtevajo samo stranke, ki se čutijo idejno slabe. NSS z zdravimi in naprednimi idejami ne potrebuje nobene državne zaščite v obliki kancelparagrafa. Če se že uvaja kancelparagraf, naj se uvede tudi za gotove kategorije odločujočega uradništva, ki je tudi plačano od države in prav pogosto izrablja svoj položaj v strankarske namene. Pravica naj velja za vse enako. Tako „Jugoslavija“ od včeraj. Na uvodnem mestu pa pri naša NSS „Jugoslavija“ poročilo: Kancelparagraf sprejet in zanj sta glasovala tudi narodna socialca: Deržič in Brandner, ki je dan pred glasovanjem zavračal uvedbo kancelparagrafa. Beseda g. Brandnerja, ki je dan pred glasovanjem zavračal uvedbo kancelparagrafa. Beseda gosp. Brandnerja proti, glas pa za kancelparagraf! ali ni to prava cicibambuli logika in politika? Tacega nelogičnega političnega početja so sposobni politična deca iz vrst narednih socialstov. Sedaj vsaj vemo, koliko je verjeti cicibambuli obljubam in javno pred konstituento izrečenim besedam. Se še bomo srečali z NSS pri Filipih!

d Obhajali smo državni praznik sv. Ciril in Metoda po pravoslavnem koledarju. „Narod“ in „Tabor“ se pritožujeta da ta dan ni bilo opaziti v mariborski okolici kresov, ki so sicer vedno že večer pred tem praznikom oznanjali slovesni dogovori dan slovanskih blagosvetnikov. Demokratom odgovarjamo na njih pritožbe, da smo mi Slovenci katoličani in kot taki bomo obhajali Ciril Metoda s pred večernimi kresovi po Pohorju in Kozjaku 5. junija. Doslej še namreč g. Pribičević ni imel toliko moči, da bi bil porinil tudi za katoličane Ciril in Metoda po koledarju nazaj. Kar je našemu ljudstvu v Sloveniji skozi deset in desetletja bilo vtešeno iz verskonarodnega prepričanja, tega ne bosta izruvala iz slovenskega kmetjskih sredi „Narod“, niti „Tabor“. Mogoče, da se bo za praznovanje Ciril in Metoda po pravoslavnem načinu zavzel dr. Lenard v kakem posebno-klečeplaznem votum separatum.

d „Lepe“ pojme o ljubezni do siromakov imajo samostojneži! Od St. Janža na Dravskem polju nam sporočajo, da se je nek samostojnež izrazil javno, da rajši vidi na svojem dvorišču psa, nego pa siromaka. Do tacega pojmovanja ljubezni do bližnjega dovedejo človeka: Brekove, Drolenikove in Mermoljeve pridige. Radi verjamemo, da so samostojnim izvozničarjem ljubši psi, nego siromaki, katere bi naj zastopala samostojna khva v Beogradu.

d Novi župani. Vsak dan nam pošta prinese celo vrsto poročil, da se somišljeniki SLS tudi pri volitvah županov in svetovalec zelo dobro držijo. Prav redke so izjeme, kjer našinci

nasedejo sladkim besedam in obljubi kakage slabostojneža ali Jedeesarja. Do sedaj ima SLS izmed 560 občin v 140 občinah samo naše odločne može kot župane. Izvoljeni so: v Skofiji vasi pri Celju za župana Jož. Samec; v Smartnu na Paki Martin Steblovnik za župana, za svetovalec: Miha Plesnik, Franc Klančnik, Ivan Drev; v St. Janžu pri Dravogradu za župana Ivan Guzej; v Zičah pri Konjicah Anton Košir; v Teharjih pri Celju Jožef Rebov, za svetovalec Jožef Sustersič in Fr. Verdev; v St. Jakobu v Slov. gor. (Spodnji dol) Matija Pekar, za svetovalec Jožef Jaro, Anton Šantl, Jožef Keiš, Franc Lorber; v Gornjem dolu Trojner; v Dobrovcih pri Mariboru Franc Pivec; v Dobrenju pri Mariboru A. Poljanec; v Spodnjem Gasteraju Janez Rotman, za svetovalec Franc Zelenko, Lenart Dršak in Franc Brlič. Dobro srečo vsem novoizvoljenim! Prosimo poročil iz vseh občin. — Tajništvo SLS v Mariboru, Koroška cesta.

d Odločen nastop obmejnega Slovenca. Zavednega slovenskega posestnika Bračka na Kresnici pri Sv. Ilju je razmejitvena komisija brez njegovega dovoljenja dodelila N. Avstriji. Ko so hoteli postavljati državne mejnike, je Bračko odločno ugovarjal in zahteval, da ostane on kot zaveden Jugoslovanc v jugoslovanski državi. Možni odnehal. In posrečilo se mu je, da so morali njegovo posestvo zopet prideliti jugoslovanskemu ozemlju.

d Razmejitvena komisija da slovenskemu kmetu posekati gozd, a ne plača škode. Na Plavcu je dala letošnjo spomlad razmejitvena komisija posekati zavednemu slovenskemu kmetu Jerneju Ferku posekati v gozdu veliko število najlepših hrastov, smrek, borov in drugih dreves. Nekaterim je dala posekati vrhove, druge so presekali v sredini, druge zopet tako poškovali, da se bodo posušila. Škode znaša blizu 20.000. Cenilci so to ugotovili. Prizadeti posestnik je osebno in pismeno prosil komisijo, naj mu plača škodo, a gg. se za prošnje seljakove še niti zmenijo ne. Tako postopajo oficialni gg. na državni meji.

d Dekliški tabor na Sv. Jungerti pri Celju. Na binkoštni ponedeljek, 16. t. m., se je vršil na prijaznem bregu Sv. Jungerte pri Celju veličasten, sijajen dekliški tabor. Prihitele so naše družbenice z zastavami iz sedmih sosednjih župnij in drugi romarji v takem številu, kakoršnega še ni videala sv. Jungerta. Naš mladinski organizator, č. g. M. Krajnc iz Celja, je govoril najprej v cerkvi za blagoslovljanje nove zastave za Marijino društvo v Galiciji pomenljive besede o trojni nalogi krščanske družbenice. [Takoj po opravi je na krasno okinčanem prostoru pred cerkvijo domači župnik g. Jager otvoril s pozdravnimi besedami dekliški tabor. G. Krajnc je nato poljudno in temeljito govoril o pomenu tabora in izobrazbe žilosti ženstva. Bugno priznavanje tisočere množice je bila pač najlepša zahvala za njegov veliki trud. Nastopile so deklamovalke: Fr. Golavšek: Kako si lepa, Marija; M. Pečnik: Majniške želje; M. Golavšek: Navzgor! Potem so govorile navdušene govore: Nova zastava, Mar. Toman iz Galicije. Pogumno spoznavanje vere, Pere iz Celja. Vpliv vzgleda na krščansko življenje, A. Podvršan iz Dobrna; Marijina družba doma in na vasi, Rožman M., Smartno; Marijina družba in današnji čas, B. Narečan, Vojnik; Slovenski rod, tvoj dan je vstal, Lužovič M., Teharje; Dobri in slabi časopisi, Rengho M., Celje; Cerkevno petje, El. Stadler, Petrovče; Evharistija in Marijina družba, M. Križan, Galicija. Vmes, kakor tudi po taboru so družbenke prepevale krasne nabožne in narodne pesmi. Navzlic velikanskemu navalu prisilcev, navzlic veliki vročini in stiski za jed in pijačo je vladal ves čas pri zborovalkah vzgleden red. Krščanska mladina, nesi krasne misli in navodila svetovnjerskega tabora v vsakdanje življenje, da bodo klice naše boljše bodočnosti v senci sv. križa in Marijinega prapora!

d Hud očitok. Iz Konjic nam pišejo: Pred nedavnim smo čitali v „Straži“ med drugim, da tukajšnji šolski nadzornik g. Schell kuri s šolskimi drvi. To je na vsak način huda obdolžitev. Pričakovali smo, da vpošlje g. nadzor-

nik »Strazi« popravek v obranitev svojega dobrega imena, ker nismo mogli verjeti, da bi se g. nadzornik kot vzgojitelj mladine in vodja tukajšnje liberalne stranke tako daleč spozabil nad tujo lastnino. Dozdaj takega popravka še nismo našli. Radi tega pozivljamo g. nadzornika, da nam pove, kaj je na tem resnice. Ako se g. nadzornik v javnosti ne opere, potem pa zahtevamo od krajnega šolskega sveta, da zadevo najstrožje preišče in krivce kazensko zasleduje. — Več davkoplačevalcev.

d Iz radovednosti bi radi pojasnilo. G. dr. Lenard je bil do še pred kratkem klerikalec, nekaj tednov liberallec ker je celo pisal v »Narodu«, sedaj pa se je zahvalil za JDS gostoljubnost v svojem sklepčnem votum separatum. Kam se bo neki sedaj podal? Menda pod okrilje Velesrba Čokorila!

d Roparski umor. V Pekrah pri Mariboru je umoril v noči od 26. na 27. t. m. uslužbenec dr. Reiserjevega posestva, neki Bogomir Kren, tamošnjega oskrbnika, oropal 13 tisoč kron ter na to pobegnil. Storitca že zasledujejo.

d Nesreča — plod lahkomišljenosti. Šoferja Piki in Puh od Delimitacijske komisije v Mariboru sta se odpeljala dne 26. t. m. popoldne z avtomobilom proti Gornji Kungoti. Z njima se je peljalo tudi par domačinov. V popoldanskih urah so omenjeni avto-izletniki popivali tudi v Svečini, kar jim je postalo usodno. Ko so se vračali v Maribor, je šofer Piki zavozil v bližini svečinskega mosta v neki jarek, avtomobil se je preobrnil in ubil finančnega uslužbenca Klasinca pri priči. Nekaj je težko ranjenih, drugim se je manj zgodilo. Piki, ki je odnesel zdravo kožo, je pobegnil, avtomobil pa še leži danes ob svečinskem mostu.

d Umrl je v Vojniku v starosti 64 let Moric Stallner, bivši župan v Vojniku in dolgoletni zastopnik Nemcev spodnještajerskih mest in trgov v graškem deželnem zboru. Iz hvaležnosti mu posveča celjski listič »Cillier Zeitung« dolgovezen nekrolog, češ, rajni se je neumorno zavzemal za spodnještajersko nemštvo, katerega se je oklepil z dušo in telesom in kateremu je posvetil vse svoje življenje. Omenjeni list ima prav, kajti res je, da je bil rajni Stallner eden najstrupenejših sovražnikov našega naroda. On in njegov zvesti tovariš Lenko pri Sv. Petru v Savinjski dolini, sedaj oboževatelji proslulega šentpeterskega šolnika Roberta Senica in njegovih podreptnikov, ki so sedaj stebri šentpeterskih policajdemokratov, imata na svoji grbi nešteto žalitev, obrekovanj in krivic, ki sta jih zagrešila proti našemu narodu. Sicer pa: De mortuis nil nisi bene.

d Umrla je St. Vidu na Planini dne 18. maja Julija Jakošek, vzor blage žene, dobre matere in skrbne gospodinje. Sedem duhovnikov jo je kot duhovnikovo mater spremljalo na njenem zadnjem potu. Naj v miru počiva!

d Izpiti za ženska ročna dela in za otroške vrtnarice se vrše na državni moškem učiteljskem v Mariboru dne 2., 3. in 4. junija t. l.

d Pod zaščito blagoslovljene zastave. Radičeva stranka si je umislila

posebno zastavo, katero jej je blagoslovil zagrebški mestni župnik dr. Ritič v Trnju pri Zagrebu. Blagoslovljene zastave radičevcev je bila velika slovestnost, kateri so prisostvovali vsi Radičevi poslanci.

d Nova zagrebška borza. Pred par dnevi je v Zagrebu ocenjevalna komisija, v kateri je bil zastopan tudi tajni svetnik in arhitekt dr. Maltheusius iz Nemčije, ocenjevala predložene načrte za gradbo zagrebške borze. Prvo nagrado je dobil za svoj načrt hrvatski arhitekt Viktor Kovačič. Dr. Maltheusius je izjavil, da je delo g. Kovačiča vredno najpriznanejših evropskih arhitektov.

d Kako naši ministri preganjajo hajduke? Na ušesa beogradskega ministrskega sveta se je vendarle priplazila vest, da zopet ropajo po južni Srbiji hajduki. O hajduškem roparskem poslu so se dolgo posvetovali naši ministri in končno sklenili, da se podasta v južno Srbijo dva preizkušena parlamentarca, da natanko proučita hajduške razmere in potem bosta o svoji rajši poročala ministrskemu svetu. Mi bi le vprašali g. ministre: Čemu imamo žandermerijo in vojaštvo? Sedaj se bosta najprej plazila po južni Srbiji dva parlamentarca bogzna kako dolgo, potem bosta enkrat v jeseni poročala v Beogradu kaj sta slišala in enkrat po zimi v meteristem snegu bo začelo vojaštvo poditi hajduke, ko bodo že ti davno na varnem. Tako se postopa pri nas pod policajdemokratskim režimom, ki vihti svoj obznanjski meč nad mirno poštenimi brati, početje razbojniških hajdukov pa mora demokratska gospoda najprej proučiti, potem bo še le začela zasledovati te tolove.

d Naša kraljeva garda, ki že šteje dva polka, je slavila 25. t. m. krsno slavo ustanovitve. Gardistično slavje je posetilo več dostojanstvenikov. Garda je do danes hvalevredna vojaška organizacija, kamor imajo bratsko nepristranski dostop: Srbi, Hrvati in Slovenci. Nepristranost v gardi je jasen dokaz, da naša Krona enako zaupa vsem trem plemenom.

d Koga najbolj preganjajo fašisti v neodrešeni domovini? Naša narodna duhovščina je najbolj izpostavljena milosti in nemilosti fašistovske družali, ki je vzela na muho: nasilno iztrebitve narodne duhovščine. Koliko duhovnikov je že bilo pretopenih, oropanih in zaprtih od fašistovskih nacionalcev, nam zna vsaki dan sporočiti naše slovensko liberalno časopisje, ki je na drugi strani vno to za zakonitev kancelaragala med že odrešenimi brati. Pri pogledu na skoro vsakdanje žrtve krutega preganjanja iz duhovniških vrst v neodrešeni domovini si moramo p izuati, da vrši duhovščina v teh krajih nekako osamljena neizprosno narodnostni boj preko prezira smrti. Kje je neki slovensko učiteljstvo, ta narodna hrbtnica, da nikjer ne čitamo, da bi se bili lotili fašisti kacega učitelja. Kar je ostalo učiteljev v neodrešeni domovini, so se prelevili v pokorne italijanske hlapce, večina pa ugaža policajdemokratsko politiko po že odrešeni Sloveniji na škodo in nevoljo slo-

venskega naroda. Za boj, pretep in ječo so dobri duhovniki. So danes tudi junaki v očeh sicer zajetih policajdemokratov, ako pa bi se nam posrečilo osvoboditi nam oropano južno slovensko ozemlje, pa bi plaho pobegla demokratska druhal bila prva, ki bi začela boj proti danes junaški istrsko gorški duhovščini. Tako je liberalno junaštvo in o njem bi tudi lahko napisal matičar dr. Lenard kak votum separatum.

d Po bulgarkih komunistih. Državni praznik Cirila in Metoda so slavili ob udeležbi množice naroda, uradništva in šolske mladeži v Sofiji. Med slavnostnim obhodom je kar nenadoma eksplodirala bomba, ki je ranila več otrok. Razjarjena množica je podtaknila krivdo atentata komunistom, navalila na hišo komunističnega kluba in jo razdejala med aretacijo več komunističnih poslancev.

d Vojni zločinci pred sodiščem. Na Lipskem v Nemčiji so se na ententini pritisk pričele kazenske razprave proti osebam, ki so za časa vojne zagrešile kak zločin. Kot prvi se je zagovarjal podčastnik Haynon. Obtožen je zaradi trpinčenja vojni ujetnikov v taborišču Herne. Razpravam prisostvuje tudi mnogo angleških in francoskih višjih častnikov ter zastopnikov časopisja. Časopisje zatrjuje, da bodo obtoženi podčastnik skoro gotovo obsojeni na smrt. Vrhovni svet zahteva, da mora Nemčija 1780 oseb, ki so za časa vojne zagrešile kak vojni zločin, tirati pred kazensko sodišče. Tudi v Sofiji se že vrše kazenske razprave proti vojnim zločincem, le na Dunaju in v Budimpešti se še ne zganejo.

d 450 letnica Albrehta Dürer. 21. t. m. je minulo 450 let, odkar se je rodil veliki nemški slikar takozvane renesanse, Albrecht Dürer.

d V Londonu ne umirajo radi. London je naravnost srečno mesto. V njem se jih letno narodi več nego jih umre. L. 1920 je odpadlo na 1000 prebivalcev 26 rojstev in 12 smrtnih slučajev.

d 4200 funt-sterlingov za eno Sekspirjevo knjigo. Nedavno so na neki licitaciji prodali originalne folio-izdaje Sekspirjevo za 4200 funt-sterlingov. Knjiga vsebuje sliko velikega pesnika, ki jo je slikal Droeshout. Izšla je l. 1623 v 500 izvodih, 80 izvodov se nahaja v Ameriki.

d Prebivalstvo Zedinjenih držav. Po obelodanjenih podatkih znaša število prebivalstva v Zedinjenih državah 118 milijonov.

d Nov ameriški dreadnought. Ameriška vojna ladja »Tennessee« je prestala prvo poizkusno vožnje z izvrstnim uspehom. Ladja ima 4 vijake, opremljena je s turbinami, ki proizvajajo obenem električno silo za pogon v oklopnih stolpih. Oborožena je z 12 topovi kalibra 32 cm. Topovi se nahajajo v stolpih s trojnimi oklopi. Na poizkusni vožnji je »Tennessee« dosegla brzino 21 milj na uro.

d Iznajdljivi Amerikanci. V nekem ameriškem mestu so morali radi raznih popravil ustaviti tamošnjo elektrarno. Ker pa radi tega niso imeli

pogona za tiskarske stroje in ni mogel iziti dnevnik, so dvignili zadnje kolo avtomobila, zvezali tiskarski stroj in avtomobil z jermenom, tako da je motor avtomobila tiskal list, ki je izšel brez zamude.

d Militarizem evropskih držav. Francija ima pod orožjem 309.650 vojakov, Poljska 600.000, Italija 300.000, Grška 250.000, Svica 200.000, Kr. SHS 200.000, Španska 190.000, Rumunija 160.000, Čehoslovaška 147.000, Belgija 105.000, Nemčija 100.000, Švedska 56.200, Madžarska 35.000, Avstrija 30.000, Portugalska 30.000, Holandska 21.000, Norveška 15.400 in Danska 15.400.

Iz Koroške.

k Kulturni delavci marke surovosti. Poročilo iz Prevalj. Korošci se še ne moremo živeti v napete strankarske razmere, kakor so od nekdanj vladale na Kranjskem. Da pa se bo treba, v to nas silijo ljudje, ki so prišli k nam iskat kruha, pa niso prišli s koroško dušo, ampak s tisto, ki živi v sovraštvu in od sovraštva. — Ni dolgo tega. Blizu kolodvora je bila zbrana družba menda »marke cibambuli«. Ubiti klerikalizem jim še vedno ne da miru. Ze mrtvega ga še vedno ubijajo z besedami samo seveda. Povsod vidijo klerikalne beštije. Zadnjič so jo tudi videli. Ker je »klopavost menda v družini nalezljiva«, jih je seveda tudi zasrbel jezik, da niso mogli pri miru pustiti mirnih ljudi. »To je tudi klerikalna beštija, kateri bi bilo treba dati breco«. — Veste, takih manir mi Korošci nismo vajeni. Pa imamo lepe izkušnje iz boja z nemškutarijo. Ta je bila nobel v primeri s tako surovostjo. Tudi z anonimnimi pismi je znala, ampak vsaj pametno. Pa mislite, da se radi tega jezimo? Ne, prav nič. Podlost in surovost preziramo. Kar pa preziramo, to nas ne more jeziti. Zapisali smo to samo, da bo domače prebivalstvo spoznalo, kakšne kulturne delavce smo dobili in da bo znalo svojo naravno dostojnost varovati pred naravno nedostojnostjo »gospode«. Neprizadetim pa povemo to-le: Če vam je kaj za ugled med našim ljudstvom, nastopite sami proti takim elementom, da potem ne bodo naši ljudje govorili: avstrijski uradniki so bili boljši in prijaznejši. Ker ste »državotvorni« in ob meji, bi moral biti tak poziv prav za prav odveč.

Iz Maribora.

d Mestna hranilnica v Mariboru in okrajne sodnije. V »Slov. Narodu« opisuje nekdo silno obupno stanje Mestne hranilnice v Ptuj, ki je podpisala nad 20 milijonov vojnega posojila, zdaj pa njima denarja. Hranilnica ne more vlagateljem več izplačevati hranilnih vlog. Ljudje jočejo, tagnajo, grozijo, a denarja ne morejo dobiti iz hranilnice. Zato se ljudstva polasča obup, kaj bo z denarjem. Dopolnik se nato hujuje nad okrajno sodnijo, ker še vedno nalaga v hranilni-

Jezernek.

(Pohorska balada. Napisal J. T.)

(Dalje.)

Pa zamišljen je bil ves tisti teden in po dnevi in po noči je sanjal o lepem planinski vili, o njenih belih rokah in sinjemodrih očeh.

Poslal pa je falski grof logarju glas, naj mu nastreli divjačine, ker jo potrebuje za goste. Prišli so lovci in ves dan so lovili na Plešiču in pod Roglo.

Razkropili so se in Toneta je nescia trudna noga k jezeru.

V sivo meglo zavil je stal smrekov gozd. Ni klical vile Tone, pod stoletno smreko je legel ob robu jezera in truden zadremal.

Čuden piš ga je zdrnil. In ko je odprl oči, glej, spet je sedela vitka vila tamle ob robu jezera na korenčju stare smreke, v dolgi beli obleki, ki jo je veter odnašal, da se je trgala po nizkih vejah smrečja. Spet si je pletla svoje dolge temne lase, zrla vanj s svojimi sinjemodrimi očmi in se mu vablivo smehljala.

Spet se ni mogel geniti, mirno je obležal in ustnice so mu drhtele.

In vodna vila se je dvignila, bliže in bliže mu je prišla, njena dolga bela obleka se je valila za njo po vodni gladini, sedaj je bila čisto ob njem — njene modre oči so mu sijale naproti — roke je stegnila proti njemu — krog vratu mu jih je ovila — njeni lasje so se mu usuli po licu in po prsih in njene mehke ustnice so mu pritiskale hladni poljub na drhteča usta.

Rezek žvižg je zadonel v gozdu. Tone se je stresel in je planil po koncu.

Gosta, neprodorna megla ga je obdajala. Niti seženj daleč ni videl. Suho vejevje je pokalo pod težkimi stopinjami. »Tone! Tone!« so ga klicali tovariši.

»Kaj ti je, Tone, da si tako zamišljen? Si mar Jezernika videl in njegovo lepo hčerko?« Tako so ga dražili lovci na potu proti domu.

»Zadremal sem ob jezeru, pa sem se premrazil v megli,« je odgovoril.

Pa zamišljen in tih je ostal tisti večer in ves drugi dan. Usta so mu drhtela in neprestano je čutil hladni poljub planinske vile na njih.

In spet je zastoj hodil klicati le-

po vilo k jezeru dan na dan. Ni je bilo. In spet je zasodil:

»Sanjal sem! Megla je legla name, pa sem sanjal, da me je vila poljubila!«

Neki dan ga je mati poslala v Skomre onstran Pohorja. Deklo so po trebovali in Tone bi naj poprašal za njo.

Pozno na večer se je vračal. Jesenska megla je tiščala sem od Ribniškega sedla in kmalu zagrnila jezersko planoto. Zablodil si je in spet ga je prinesel trudni korak k Jezeru.

»Legel bom in si malo počil,« je pomislil. »Le pridi, lepa vila, in prinesi mi sladke sanje!« je glasno rekel tja po jezeru, kjer je smrekovo korenje štrlelo v vodo in kjer je že dvakrat videl čudno prikazen.

Zadremal je. Silen piš, močnejši ko kedaj, ga je spet zbudil.

Preplašen je odprl oči — tam na korenčju ob robu vode je sedela čudna človeška postava. Majhen, plečast človek je bil, zelenkast plašč ga je odeval in mu segal doti v jezero, sto in sto let je bil star njegov o-

braz, sivi lasje so mu padali po ramenih, siva brada se mu je valila po prsih, z rokami si jo je gladil in s svojimi sinjemodrimi očmi ga je presunljivo gledal.

Tone se je prestrašil. »Ali si ti Jezernik?« mu je neločito prišlo čez ustnice.

»Da! Jezernik sem!« je zadonelo sem čez vodo kakor šumenje valov. »Pohorski gozdovi so moje kraljestvo in tu v jezeru je moj dom. — Zakaj kličeš mojo hčerko?«

»Ljubim jo! Daj mi jo za ženo!« se je izvilo Tonetu iz prsi.

»Pazi, kaj si želiš, človek! Planinska vila ti prinese srečo, utegne pa ti biti tudi v strašno nesrečo!«

Zašumelo je v starih smrekah, jezero se je zazibalo, valovi so pokorno zanesli svojega kralja čisto blizu k Tonetu.

»Nisi prvi izmed človeških otrok, ki ljubijo planinsko vilo, kraljico pohorskih dozdov! Pa zveš sin planine si, planino ljubiš in temne smrekove gozdove. Zato te ljubi tudi moja hčerka, kraljica gozdnih planin. — Dam ti jo! Eno leto jo dobiš na preskušnjo!«

Dalje prihodnjic.

ro denar mledoletnih otrok ter nasvetuje sodnji, da naloži sirotinski denar v zdravih hranilnicah, kakor so v Ormožu, Celju in tudi v Mariboru. Resnici na ljubo smo dolžni sodnjam odkrito povedati, da je Mestna hranilnica v Mariboru ravno tako malo — zdrava hranilnica, kakor je ptujska. Tudi mariborska hranilnica ima v vojnih posojilih zabitega 17 milijonov denarja, poleg tega pa še ima v drugih skoraj ničvrednih zadolžnicah okoli 12 milijonov. Torej ima mariborska hranilnica okrog 28 milijonov K skrajno slabo naloženih, od katerih ne dobi niti vinarja obresti. Tudi marib. hranilnica nima vedno denarja. Ljudje nimajo zaupanja do nje, ker ne dobijo vedno izplačanih toliko vlog, kolikor zahtevajo. Zaupanja dalje nima tudi radi tega, ker stoji na čelu ravnateljstva dr. Irgolič, ki si je svojčas kot gerent protipostavno dal izplačati 26.000 K kljub temu, da mu je deželna vlada to izrečno prepovedala. Zato tudi v mariborski hranilnici ljudje dvigajo svoje vloge, če jih le morejo dobiti. Mariborska hranilnica torej tudi ni zdrava, ampak zelo boleha na jetiki. In če se občinski odbor mariborski nastopi zoper mestno hranilnico v sedanjih sestavi ter sklene, da mariborsko mesto ne jamči več za hranilnico, katero vodi dr. Irgolič in „ravnatelj“ Vodec, kdo pa bo potem porok za varnost hranilnih vlog? Kako bo potem mariborska hranilnica zadovoljila vlagatelje,

če bodo prišli in zahtevali, da se jim vrne tistih 40 milijonov in še več, ki so jih pri tem zavodu naložili? To bo tarnanje in jokanje in preklinjanje, da bodo dr. Irgoliču in njegovi uradniški kliki vsi lasje stali po koncu. — Opozorjamo naše sodnije, da sirotinski denar nalagajo samo v zdravih hranilnicah, ki vloge tudi vsačas in v vsakem znesku izplačujejo. Med zdrave hranilnice pa se mariborska hranilnica ne more in ne sme prištevati, dokler je dobri zdravniki temeljito ne preiščejo in ne ozdravijo.

d Dečji dan v Mariboru se bo vršil kot po vsej državi dne 5. junija t. l. Izvršilec programa, nabiranje prispevkov in prodajanje znakov je poverjena Državni krajevni zaščiti dece in mladine v Mariboru v vsem njenem območju, to je Maribor mesto, občine: Karčevina-Leitersberg, Studenci, Pobrežje, Tezno in Radvanje. Dohodki te zbirke so namenjeni ubožni deci iz teh občin. Država posveča v zadnjem času zanemarjeni in ubožni Hladini veliko pažnjo ter je od ustanovitve ukrajinske krajeve zaščite, to je v osmih mesecih, razdelila podpor v znesku 27.000 K, v blagu 203 parov dobrih čevljev, 150 parov nogavic, 208 m volnenega blaga, iz katerih se je izdelalo suknjiče in plašče, poleg tega redno subvencionira deško in dekliško zavetišče in plačuje nastavljeno osebo. Upa se, da se tukajšnji sloji ne bodo branili položiti mal obolus za ubožno deco in pomagajo marsikateremu

malemu revežu, da ne bo trpel lakote, mraza, ali da se ne zanemari in zgubi že v zgodnji mladosti.

d Kongregacija srednješolcev — realčani — priredi v nedeljo 29. maja popoldan točno ob pol 4. uri v dvorani J. S. Z. Splavarska ulica 4 2 lepi igri: Teta iz Amerike in »Zgubljen sin«. Vse, ki se zanimajo za delovanje dij. kongregacije, vabimo prav iskreno. Prostovoljni doneski se bodo porabili za izpolnitev kongregacijske knjižnice.

d Državnim in zasebnim nameščenecem. V Mariboru se bo ustanovilo »Podporno društvo državnih in javnih nameščenecv v slučaju smrti«, ki bo dajalo članom, oziroma njih zaostalim podpore v slučaju smrti. Ustanovni shod se vrši v torek, dne 31. maja 1921 ob 19. uri v dvorani gostilne Maribor. Pripravljalni odbor vabi z ozirom, da je društvo popolnoma nepolitično in dobrodelnega značaja, k obilni udeležbi.

Narodno gospodarstvo.

g Slabi so izgledi za novo razpisano državno posojilo. Beograjski finančni krogi si nič kaj veliko ne obejajo od novega državnega posojila, ker so si v zavesti, da Hrvati, Slavonci in Slovenci nimajo preveč zaupanja v sedanji vladni režim. Ako kodo nalovili svoto 1 milijarde kron, bo baje finančni minister zadovoljen.

g Državni dohodki od pristojbin (kolkovin). V aprilu t. l. so znašali dr-

žavni dohodki od pristojbin in prodaje kolkov v celi kraljevini 11 milijonov 791.317 dinarjev. Od 1. junija preteklega leta do konca aprila t. l. je priteklo v državne blagajne na račun pristojbin 129.953.006 dinarjev ali 4 krat več, nego je bilo predvideno v drž. proračunu. V proračunu za to leto je bilo predvidenih 53.157.591 dinarjev. — Gornje številke nam dokazujejo, da finančna uprava naše kraljevine ni računala z možnostjo, da bi zamogli dohodki iz pristojbin doseči tako višino. Stvar je povsem enostavna: pri nas poslujejo uradi večinoma le pismeno in vsak prosilec kolkuje vlogo, ki jo misli predložiti oblasti. V Srbiji rešujejo uradi obilico prošenj itd. kar ustmeno. Minister, ki je izdal naredbo o pristojbinah, pač niti mislil ni, da poslujejo naši uradniki z vso rigoroznostjo, dočim obratno ne razumevajo ministrskih naredb, ki niso tako zamišljene, kot jih aplicirajo uradniki na naše razmere.

g Razne cene v Vojvodini. Pšenica (100 kg) 980—1000 K, rž 800—850 K, kornica 400—420 K, ječmen 450—460 K, oves 340—350 K, fižol 400—450 K, grah 450—500 K, leča 600—700 K. Živa živina govedo 14—16 K, svinje 28—29 K, teleta 16—20 K, jagnjeta 20—24 K. Meso goveje je po 28 K, teletina 32 K, svinjetina 32 K, mast 40—41 K, špeh 38—40 K. Jajca so po 1.50 K.

g Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 121½—122½, 100 avstrijskih kron stane 22½—22¾ naših kron, za 100 nemških mark je plačati 213—215 in za 100 laških lir 670—675 jugosl. K.

Izlet

v planine je najbolje razvedrilo. Vsakod rad porab svoj prosti čas, da se poda

na

gore. Da pa izve, kam in kako bi izletel, naroči naj nemudoma „Planinski koledar za leto 1921“, ki se ga dobi s poštino vred za 21 kron pri »Založništvu v Mariboru, Krekova ulica 5/1« ter je čisti prebitek namenjen za kočo

Korošico

pod Ojstrico (1807 m).

Galanterijo

razno drobnarijo, toaletne predmete, pleteno pohištvo in razne pletarske izdelke priporočata na debelo na drobno

BALOH & ROSINA : MARIBOR

Grajski trg 3.

262

„KOMPAS“

špedicijsko podjetje, carinsko posredovanje in informacijska pisarna v Celju, Razlagova ul. 11

prevzema preselitve, prevoz, zacarinjenje, revizijo tovornih listov, reklamacije, daje vsakovrstne informacije ter sprejema vsa v to stroko spadajoča dela. Najtočnejšo in solidno ter kulantno postrežbo zagotavljajo podjetniki in lastniki.

273 2-2

Klobuke,

čevlje,

10—10 194

obleke,

perilo,

dežnike,

tržne torbice

in razno galanterijsko blago kupite najceneje pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Pridobivajte naročnike!

LIVARNA

ZA

ZVONOVE IN KOVINE

POPREJ DENZELA SINOVI

MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9

je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE

izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA

RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarna, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popravljalnica za brizgalne itd.

114

Inž. J. & H. Bühl.

156

JULIO

13—138

MEINL

D. D.

KAVA

ČAJ

KAKAO.

Središnjica: ZAGREB.

Podružnice:

ZAGREB, Duga ulica 6.

LIUBLJANA, Aleksandrova cesta 1.

MARIBOR, Gosposka ulica 7.

PECUH, Kraljevska ulica 19.

110

Drobni koks

za kovače in ključavničarje izvrstno sposoben, se odda pri »Prvi mariborski tvornici briketov«, Maribor, Kamenskega ulica (Koroški kolodvor).

274

Inserirajte v „Straži“!

RUŠKA KOČA

pri Sv. Anehu na Pohorju, 1250 m, pošta in železniška postaja Ruše

Planinsko letovišče v krasni legi

Mrzle in tople kopeli izprehodi po gozdu

Oskrba od 1. maja do 15. oktobra

Poštna zveza trikrat na teden

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica štev. 6.

v Mariboru

reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poročstvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno.

135

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiščih na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

M. Čepera, Maribor

Gospodska ulica 13, (poprej Schmidl)

priporoča svojo špecerijsko trgovino po najnižjih cenah. Kandite vsakovrstne!

1-21

272